

MINISTERSTVO

PRÁCE, SOCIÁLNYCH
VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

PLÁN DOZORNEJ ČINNOSTI INŠPEKCIE V SOCIÁLNYCH VECIACH NA KALENDÁRNY ROK 2025

ÚVOD

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „MPSVR SR“) podľa zákona č. 345/2022 Z. z. inšpekcie v sociálnych veciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o inšpekcie v sociálnych veciach“) vykonáva svoje právomoci aj prostredníctvom **Inšpekcie v sociálnych veciach** (ďalej len „ISV“) ako **svojho samostatného organizačného útvaru**. Inšpekcia v sociálnych veciach ako činnosť MPSVR SR je realizovaná na princípoch **samostatnosti, nezávislosti, nestrannosti a v neposlednom rade objektivity a transparentnosti - jej výkonu, tak aj jej výsledkov**.

Úlohou ISV je **vyhodnocovanie činností v zákonom o inšpekcie v sociálnych veciach určených oblastiach sociálnych vecí** vzhľadom na ich súlad s povinnosťami určenými platnou právnou úpravou, a to pri:

- poskytovaní **sociálnych služieb**,
- poskytovaní **peňažných príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia a**
- **vykonávaní opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately**.

Podľa zákona o inšpekcie v sociálnych veciach je činnosť ISV predovšetkým „plánovaná“, teda prioritne prebieha podľa **plánu dozornej činnosti na príslušný kalendárny rok** (ďalej len „plán dozornej činnosti“). Uvedené však nelimituje možnosť osôb (fyzických, právnických – vrátane iných orgánov verejnej správy) **iniciovateľ činnosť ISV oznámením na výkon dozoru** v situáciách, kedy sa domnievajú porušovania povinností subjektami, ktoré spadajú medzi dozorované subjekty ISV.

- *Plán dozornej činnosti nutne reflektuje **verejný záujem** na kvalitnom a s platnou právnou úpravou súladnom plnení si povinností dotknutých subjektov, rôzne **odborné informácie, vývoj a trendy** v tej-ktorej vecnej oblasti pôsobnosti ISV, **priority** MPSVR SR a ISV, ako aj reálne možnosti realizácie inšpekčnej činnosti v sociálnych veciach.*
- *Plán dozornej činnosti nutne reflektuje **verejný záujem** v súlade s platnou právnou úpravou, odbornými informáciami, vývojom a trendmi v príslušnej oblasti pôsobnosti ISV, priority MPSVR SR a ISV, ako aj reálne možnosti realizácie inšpekčnej činnosti v sociálnych veciach.*
- *Podľa zákona o inšpekcie v sociálnych veciach ISV **zverejňuje aj všetky výsledky svojej inšpekčnej činnosti**¹ (záznam z vykonaného dozoru alebo protokol o výsledku vykonaného dozoru, právoplatné rozhodnutie vo veci uloženia pokuty, právoplatné rozhodnutie vo veci uloženia pokuty a zákazu vykonávať činnosť, písomná správa o opatreniach prijatých na odstránenie nedostatkov zistených pri výkone dozoru a príčin ich vzniku, písomná správa o splnení opatrení prijatých na odstránenie zistených nedostatkov).*

Takto koncipovaný plán dozornej činnosti sa zverejňuje na webovom sídle MPSVR SR, čím sa zdôrazňuje **preventívne** pôsobenie dozoru ISV ale aj jeho **informatívna** a **usmerňujúca** funkcia.

- *V rokoch 2023 – 2024 ISV realizovala už viac ako **60** dozorov u **poskytovateľov sociálnych služieb**, takmer **90** dozorov zameraných na plnenie povinností pri **vykonávaní opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately** – teda voči **úradom práce, sociálnych vecí a rodiny a centrám pre deti a rodiny** a viac ako **200** dozorov, kde bol predmetom účel, kvalita*

¹ <https://www.employment.gov.sk/sk/uvodna-stranka/inspekcia-socialnych-veciach/vysledky-inspeknej-cinnosti/vysledky-inspeknej-cinnosti.html>;

a rozsah pomoci v oblasti kompenzácií sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia.

Tieto poznatky a zručnosti nadobudnuté pri reálnom výkone inšpekčnej činnosti sú zohľadnené v plánovaní dozornej činnosti na rok 2025.

Skutočnosťou, ktorá taktiež vplýva na formovanie plánu dozornej činnosti na rok 2025 sú aj **informácie obsiahnuté v oznámeniach na výkon dozoru doručených ISV už podľa platného zákona o inšpekcii v sociálnych veciach**, ISV bolo v rokoch 2023 a 2024 doručených takmer **250 rôznych podaní, ktorých preskúmanie predpokladá zákon o inšpekcii v sociálnych veciach**.

- *Dôvodom a súčasne aj účelom činnosti ISV v určených oblastiach sociálnych vecí je to, aby ciele, ktoré sú stanovené platnou právnou úpravou boli **aj v skutočnosti dosiahnuté, vzhľadom na osobitnú zraniteľnosť a počet dotknutých osôb** (najmä maloleté deti, seniori, osoby so zdravotným znevýhodnením alebo s ťažkým zdravotným postihnutím, osoby odkázane na pomoc inej osoby).*
- *Osobitnou ambíciou ISV v roku 2025 je aj zvyšovanie odborných kompetencií či kvality práce inšpektorov ISV, tak aby ešte výraznejšie dokázali naplniť víziu ISV - byť kritickým partnerom v oblasti sociálnych vecí.*

ISV intenzívne vníma potrebu flexibilne a presne reagovať na rôzne nové situácie a bude naďalej presadzovať hodnoty, ktoré zabezpečia kvalitné, spravodlivé, bezpečné a dôstojné prostredie v oblastiach pôsobnosti ISV, osobitne cestou poskytovania objektívnych zistení a spätnej väzby.

A. PLÁN DOZORNEJ ČINNOSTI V OBLASTI SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Podľa ustanovenia § 2 ods. 1 písm. a) prvého bodu zákona o inšpekcii v sociálnych veciach sa dozor vykonáva nad dodržiavaním zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“) **poskytovateľom sociálnych služieb**. Dozorom sa overuje plnenie povinností určených práve poskytovateľom sociálnych služieb platným a účinným zákonom o sociálnych službách, **vrátane** dodržiavania **štandardov kvality** poskytovanej sociálnej služby podľa prílohy č. 2 k zákonu o sociálnych službách.

V Slovenskej republike k januáru 2025 pôsobí **2 251** poskytovateľov sociálnej služby, ktorí poskytujú celkovo **5 594** sociálnych služieb s kapacitou **91 873 miest**².

DOZORNÁ ČINNOSŤ ISV V ROKU 2025 JE ZAMERANÁ NA DODRŽIAVANIE NASLEDUJÚCICH POVINNOSTÍ POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNEJ SLUŽBY:

² Zdroj: Manažérsky informačný systém RSD MIS;

1. POVINNOSTI POSKYTOVATEĽA SOCIÁLNEJ SLUŽBY PRI OBMEDZOVANÍ (NETELESNOM A TELESNOM) PRIJÍMATEĽOV SOCIÁLNEJ SLUŽBY

Poskytovateľ sociálnej služby má povinnosť zabezpečovať **bezpečnosť prijímateľov sociálnej služby**, a preto ide o zhodnotenie spôsobu, akým poskytovateľ sociálnej služby pracuje s **rizikovými situáciami**, v ktorých môže dôjsť k **priamemu ohrozeniu života alebo zdravia prijímateľa sociálnej služby alebo iných fyzických osôb**.

Predmetom dozornej činnosti ISV bude súčasne aj povinnosť poskytovateľa sociálnej služby podľa ustanovenia § 9 ods. 8 zákona o sociálnych službách **plniť štandardy kvality poskytovanej sociálnej služby** podľa prílohy č. 2 zákona o sociálnych službách a to konkrétne **kritéria 1.8** (Prevenia krízových situácií a práca s rizikom v sociálnych službách. Používanie prostriedkov netelesného obmedzenia a telesného obmedzenia)³ a **kritéria 1.9** (Ochrana pred zlým zaobchádzaním)⁴.

V januári 2025 bolo v SR v pobytových zariadeniach sociálnych služieb podmienených odkázanosťou fyzickej osoby na pomoc inej osoby registrovaných spolu **43 439 miest**, čo predstavuje až **87 %** z celkového počtu miest (49 958 miest). Celoročná forma starostlivosti sa poskytovala na 42 900 miestach, týždenná starostlivosť zahŕňala 539 miest. Z hľadiska kapacity až takmer **40% z celkového počtu prijímateľov, ktorým sa poskytuje pobytová forma sociálnych služieb podmienených**

³ Poskytovateľ sociálnej služby má vypracované postupy a pravidlá riešenia krízových situácií a systém preventívnych opatrení na predchádzanie vzniku krízových situácií. Poskytovateľ sociálnej služby má zistené rizikové oblasti, v ktorých hrozí riziko porušovania základných ľudských práv a slobôd a má písomne vypracované vnútorné preventívne opatrenia na predchádzanie ich porušovaniu. Poskytovateľ sociálnej služby spolu s prijímateľom sociálnej služby, jeho rodinou a inými osobami navrhuje, dohodne a vypracováva postup krízovej intervencie na zvládanie krízových situácií, má vytvorené postupy a pravidlá na riešenie krízy u prijímateľa sociálnej služby a zabezpečenie vhodných služieb (napríklad rizikový plán). Pri poskytovaní sociálnej služby má poskytovateľ sociálnej služby určené postupy a pravidlá používania prostriedkov netelesného a telesného obmedzenia v jasne definovaných prípadoch nutnosti ich využitia. Všetky použitia netelesných a telesných obmedzení je poskytovateľ sociálnej služby povinný hlásiť v súlade s týmto zákonom. Prijímatelia sociálnej služby nie sú vystavení izolácii alebo obmedzujúcim prostriedkom. Poskytovateľ sociálnej služby uplatňuje prioritne alternatívne riešenia namiesto používania izolácie alebo obmedzenia a zamestnanci sú vyškolení v deeskalačných technikách, krízovej intervencii, plánovaní rizík a predchádzaniu utrpenia prijímateľov sociálnej služby alebo ohrozeniu života alebo zdravia zamestnancov. Nastavenie deeskalačných techník, techník na zvládanie krízy je realizované a konzultované s prijímateľmi sociálnej služby tak, aby boli identifikované spúšťače a faktory, ktoré môže vnímať prijímateľ sociálnej služby ako nápomocné v predchádzaní kríz. Zároveň je nutné, aby boli definované preferované metódy, techniky a postupy krízovej intervencie. Preferované metódy, techniky a postupy krízovej intervencie identifikované konkrétnym prijímateľom sociálnej služby sú okamžite dostupné pri vzniku krízy a sú súčasťou jeho individuálneho plánu;

⁴ Poskytovateľ sociálnej služby má spracované a realizuje preventívne opatrenia a postupy na zabránenie mučeniu alebo krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu v súlade s čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ostatným formám zlého zaobchádzania. Zamestnanci poskytovateľa sociálnej služby zaobchádzajú s prijímateľmi sociálnej služby ľudsky, dôstojne a s úctou. Žiadny prijímateľ sociálnej služby nie je vystavený akejkolvek forme týrania, ponižujúceho zaobchádzania, zneužívania alebo iným formám zlého zaobchádzania. Poskytovateľ sociálnej služby má prijaté náležité opatrenia, aby nedochádzalo k žiadnym formám týrania, zanedbávania, zneužívania alebo zlého zaobchádzania. Poskytovateľ sociálnej služby pomáha prijímateľom sociálnej služby, ktorí boli týraní, zanedbávaní alebo zneužívaní, získať potrebnú podporu. Voči osobe, o ktorej bolo preukázané, že týra, zneužíva alebo zanedbáva prijímateľov je vyvedená disciplinárna a iná právna zodpovednosť;

odkázanosťou žije v zariadeniach sociálnych služieb s kapacitou nad 100 miest a ďalších 20% prijímateľov v zariadeniach s kapacitou vyššou ako 60 miest.

Aj doterajšie výsledky inšpekčnej činnosti, v rokoch 2023 a 2024 ukazujú, že ide **stále o prioritnú oblasť zamerania dozornej činnosti ISV.**

Zákon o sociálnych službách vo svojom ustanovení § 10 ods. 1 určuje pre poskytovateľa sociálnych služieb **primárne zákonné pravidlo, a to pri poskytovaní sociálnych služieb v zariadení nepoužívať prostriedky netelesného a telesného obmedzenia prijímateľa sociálnej služby.** Zákonnou výnimkou, je situácia, ak je priamo ohrozený život alebo priamo ohrozené zdravie prijímateľa sociálnej služby alebo iných fyzických osôb. I vtedy je však možné použiť prostriedky obmedzenia prijímateľa sociálnej služby **len na čas nevyhnutne potrebný** na odstránenie priameho ohrozenia, pričom podľa ustanovenia § 10 ods. 4 zákona o sociálnych službách majú prostriedky obmedzenia netelesnej povahy **prednosť** pred použitím prostriedkov telesného obmedzenia. Ide teda o prostriedky, ktorých použitie nemôže byť natoľko bežná a jednoduchá záležitosť, aby bolo pre subjekt výhodnejšie rezignovať na iné miernejšie/šetrnejšie prostriedky zvládnutia situácie, v ktorej je priamo ohrozený život alebo priamo ohrozené zdravie prijímateľa alebo iných fyzických osôb.

Za prostriedky telesného obmedzenia sa v ustanovení § 10 ods. 3 zákon o sociálnych službách určuje **zvládnutie situácie použitím rôznych špeciálnych úchopov, umiestnením prijímateľa sociálnej služby do miestnosti, ktorá je určená na bezpečný pobyt alebo použitím liekov na základe pokynu lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore psychiatria.** Ide pritom o **taxatívny (úplný) výpočet** týchto prostriedkov telesného obmedzenia prijímateľa sociálnej služby a nie je možné ho rozširovať, a to ani analogickým výkladom. Zákonodarca teda použitie prostriedkov obmedzenia pri poskytovaní sociálnych služieb pripustil len ako krajný postup, ktorý má plniť hlavne funkciu špeciality a tento legitimizoval (jasne, zrozumiteľne a precízne) len za súčasného splnenia vyššie uvedených podmienok a zároveň následného splnenia povinností informačných a súvisiacich so zaznamenávaním obmedzení prijímateľa sociálnej služby, nakoľko opodstatnenosť takéhoto zásahu musí byť v každom jednotlivom prípade aj náležite zdokumentovaná a osvedčená.

V roku 2025 bude dozor nad plnením si tejto povinnosti realizovaný ISV **v minimálne 40 pobytových zariadeniach** sociálnych služieb (u poskytovateľov celoročnej pobytovej sociálnej služby podmienenej odkázanosťou - v zariadeniach podporovaného bývania, zariadeniach pre seniorov, zariadeniach opatrovateľskej služby, rehabilitačných strediskách, domovoch sociálnych služieb a v špecializovaných zariadeniach), pričom budú ISV relevantne zohľadnené kritériá ako napr. **typ poskytovateľa sociálnej služby** (verejný alebo neverejný poskytovateľ sociálnej služby), **kapacita** zariadenia sociálnej služby alebo **regionálne** hľadisko.

2. POVINNOSTI POSKYTOVATEĽA SOCIÁLNEJ SLUŽBY PRI ODBORNÝCH, OBSLUŽNÝCH A ĎALŠÍCH ČINNOSTIACH

Z obsahu oznámení na výkon dozoru v oblasti sociálnych služieb od fyzických a právnických osôb, ako aj iných orgánov verejnej správy doručených ISV v rokoch 2023 a 2024, osobitne z opisu skutočností, na základe ktorých oznamovateľ oznamuje ISV neplnenie si povinností poskytovateľom sociálnej služby (ustanovenie § 5 ods. 1 písm. c) zákona o inšpekcii v sociálnych veciach) vyplýva, že vo väčšine prípadov (90% oznámení doručených ISV) títo **oznamovatelia poukazujú na podľa ich názoru nedostatočnú odbornú úroveň starostlivosti o prijímateľov sociálnej služby.** ISV teda upozorňujú na otázky súvisiace

s úrovňou **kvality vykonávania odborných činností poskytovateľmi sociálnej služby**. Zároveň až 38% oznamovateľov označuje ako možnú príčinu tohto stavu **nedostatok odborných zamestnancov v priamej starostlivosti o prijímateľov**. V 33% doručených oznámení je popísaná ako dôsledok tohto nevyhovujúceho stavu taká prax pri poskytovaní sociálnej služby, ktorú je možné považovať za zlé zaobchádzanie, či dokonca vnímať ju ako nelegitímne používanie telesných obmedzení podľa zákona o sociálnych službách.

Povinnosť vykonávať všetky odborné činnosti, ktoré sú zákonom o sociálnych službách určené pre každý druh sociálnej služby prostredníctvom **dostatočného počtu zamestnancov spĺňajúcich kvalifikačné predpoklady** určené týmto zákonom je jednou z podmienok **registrácie sociálnej služby**. Poskytovateľ je teda nutne povinný plniť ju počas celej doby poskytovania sociálnej služby a v prípade, ak poskytovateľ sociálnej služby túto podmienku neplní, môže toto viesť až k zániku oprávnenia na jej poskytovanie.

Zároveň z doposiaľ ISV realizovaných dozorov v oblasti sociálnych služieb vyplýva, že práve **údaje o počte zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby** či o **prijímateľoch sociálnej služby**, ktoré sú poskytovatelia sociálnych služieb povinní viesť (a v určenom termíne aktualizovať) v informačnom systéme sociálnych služieb, ktorý vedie MPSVR SR, nekorešpondujú so stavom zisteným dozorom ISV.

Podľa ustanovenia § 15 ods. 1 zákona o sociálnych službách je poskytovateľ sociálnej služby povinný vykonávať odborné činnosti, zabezpečovať vykonávanie týchto činností alebo utvárať podmienky na ich vykonávanie v rozsahu ustanovenom zákonom o sociálnych službách pre druh sociálnej služby, ktorý poskytuje. Súčasne, podľa ustanovenia § 9 ods. 8 zákona o sociálnych službách ide o povinnosť **plniť štandardy kvality poskytovanej sociálnej služby** podľa prílohy č. 2 zákona o sociálnych službách - **kritéria 1.4** (Účel a odborné zameranie metód, techník a postupov pri poskytovaní odborných činností vymedzených pre daný druh sociálnej služby)⁵.

V roku 2025 bude dozor nad plnením si tejto povinnosti realizovaný ISV v **minimálne 40 pobytových zariadeniach** sociálnych služieb (teda u poskytovateľov celoročnej pobytovej sociálnej služby podmienenej odkázanosťou - v zariadeniach podporovaného bývania, zariadeniach pre seniorov, zariadeniach opatrovateľskej služby, rehabilitačných strediskách, domovoch sociálnych služieb a v špecializovaných zariadeniach), pričom budú ISV relevantne zohľadnené kritériá ako napr. **typ poskytovateľa sociálnej služby** (verejný alebo neverejný poskytovateľ sociálnej služby), **kapacita zariadenia sociálnej služby** alebo **regionálne** hľadisko.

⁵ Odborné činnosti vymedzené pre daný druh sociálnej služby sa vykonávajú metódami, technikami a postupmi zodpovedajúcimi poznatkom humánne orientovaných vied a poznatkom o stave a vývoji poskytovania sociálnych služieb. Sú používané cielene a transparentne, sú orientované na zabezpečenie individuálnych potrieb prijímateľa sociálnej služby, na dodržiavanie holistického (celostného) prístupu, na podporu jeho aktívnej účasti a spolurozhodovania. Poskytovateľ sociálnej služby uplatňuje inovatívne overené vedecké poznatky a flexibilne ich využíva. Odborní zamestnanci poskytovateľa sociálnej služby majú dostatočné a rôznorodé zručnosti a znalosti pri poskytovaní odborných činností určených zákonom pre daný druh sociálnej služby vrátane sociálneho poradenstva, sociálnej rehabilitácie a sú o nastavených postupoch a pravidlách informovaní. Podpora prijímateľov pobytovej sociálnej služby a ich rodín, blízkych osôb alebo opatrovníkov je orientovaná na podporu nezávislého života a začlenenie do komunity. Zamestnanci poskytovateľa pobytovej sociálnej služby sú informovaní o dostupnosti a úlohe komunitných služieb a zdrojov na podporu nezávislého života a začlenenia do komunity. Prijímateľom sociálnej služby je sprostredkovaná možnosť konzultovať a využiť podporu iných odborných pracovníkov z príslušných profesií a oblastí, ak si to sami želajú;

3. POVINNOSŤ POSKYTOVATEĽA SOCIÁLNEJ SLUŽBY SPOLUPRACOVAŤ S RODINOU, OBCOU A KOMUNITOU

Koncepcia reformy financovania sociálnych služieb⁶ prináša reformu financovania sociálnych služieb podmienených odkázanosťou. Jej súčasťou je aj komplexná **zmena systému financovania** všetkých druhov sociálnych služieb, osobitne sociálnych služieb podmienených odkázanosťou, ktoré tvoria základnú kostru dlhodobej sociálno-zdravotnej starostlivosti na Slovensku.

Očakávaná **účinnosť zmien je v roku 2026**, kedy vstúpi do platnosti aj novo koncipovaná právna úprava **príspevku v odkázanosti**. Z vyššie uvedeného dôvodu je súčasťou plánu dozornej činnosti ISV v roku 2025 overenie toho, či sú dotknuté fyzické osoby (teda osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby) efektívne a reálne **podporované poskytovateľom sociálnej služby pri rozhodovaní sa o svojich životných podmienkach** (prioritách), a to v rôznych oblastiach.

Predmetom dozoru bude zistiť to, akým spôsobom poskytovateľ sociálnej služby zabezpečuje podporu prijímateľom **pobytovej sociálnej služby podmienenej odkázanosťou** v založení, rozvíjaní a udržiavaní kontaktov s členmi ich podpornej sociálnej siete podľa ustanovenia § 7 písm. d) zákona o sociálnych službách a ustanovenia § 9 ods. 8 – kritéria 1.6 (**Aktivizácia prijímateľa sociálnej služby a sieťovanie ďalšej podpory**)⁷ a kritéria 1.15 (**Dôverník v sociálnych službách**)⁸.

V kalendárnom roku 2025 bude dozor nad plnením si tejto povinnosti realizovaný ISV **v minimálne 30 pobytových zariadeniach** sociálnych služieb (teda u poskytovateľov celoročnej pobytovej sociálnej služby podmienenej odkázanosťou - v zariadeniach podporovaného bývania, zariadeniach pre seniorov, zariadeniach opatrovateľskej služby, rehabilitačných strediskách, domovoch sociálnych služieb a v špecializovaných zariadeniach), pričom budú ISV relevantne zohľadnené kritériá ako napr. **typ poskytovateľa sociálnej služby** (verejný alebo neverejný poskytovateľ sociálnej služby), **kapacita zariadenia sociálnej služby alebo regionálne hľadisko**.

⁶ Zdroj: <https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2024/600>;

⁷ Poskytovateľ sociálnej služby zabezpečuje každému prijímateľovi sociálnej služby prístup k rôznym druhom aktivizácie, ktoré zohľadňujú potreby a preferencie prijímateľa a ktorých prostredníctvom môže rozvíjať svoje kognitívne schopnosti a zručnosti v oblasti zamestnávania, vzdelávania alebo v iných oblastiach tak, aby mohol naplniť predstavu o svojom sociálnom postavení v živote. Rozvoj zručností je prispôsobený osobným preferenciám prijímateľa sociálnej služby, jeho veku, zdravotnému stavu a individuálnym schopnostiam a môže obsahovať aj rozvoj každodenných zručností vrátane úkonov starostlivosti o seba. Poskytovateľ sociálnej služby podporuje prijímateľov sociálnej služby v založení a rozvíjaní ich podpornej sociálnej siete a udržiavaní kontaktu s členmi svojej sociálnej siete tak, aby im uľahčil nezávislý život a začlenenie sa do komunity. Poskytovateľ sociálnej služby poskytuje podporu v prepájaní a sieťovaní prijímateľov sociálnej služby, ich rodín a blízkych osôb v súlade s ich predstavami. Poskytovateľ sociálnej služby podporuje alebo zabezpečuje prijímateľom sociálnej služby prepojenie s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti a ďalšími podpornými službami v komunite (napríklad Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, agentúry podporovaného zamestnávania, agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti, školy, sociálna poisťovňa, psychoterapie a iné).;

⁸ Poskytovateľ sociálnej služby, okrem poskytovateľa sociálnej služby poskytovanej ambulantnou formou alebo sociálnej služby uvedenej v § 28, § 41 až 47 a § 52 až 60, umožní prijímateľovi sociálnej služby využiť jeho právo na určenie dôvernej osoby, s ktorou môže konzultovať svoje slobodné rozhodnutia o podpore, poskytovaní sociálnej služby a s jej podporou realizovať rozhodnutia o osobných, právnych, finančných a ďalších záležitostiach. Poskytovateľ sociálnej služby rešpektuje voľbu tejto osoby prijímateľom sociálnej služby a rešpektuje aj autoritu nominovanej podpornej osoby tak, aby boli rozhodnutia prijímateľa sociálnej služby efektívne komunikované a realizované.

4. POVINNOSŤ POSKYTOVATEĽA VYPRACOVAŤ A USKUTOČŇOVAŤ PROGRAM SUPERVÍZIE

Jednou z kľúčových otázok v ostatných rokoch v oblasti poskytovania sociálnych služieb je nesporne personálna otázka, teda či už hľadanie, výber ale najmä udržanie a zvyšovanie odborných kompetencií zamestnancov poskytovateľov sociálnych služieb. Prostredníctvom pravidelnej realizácie **programu supervízie**, či už na úrovni svojej organizácie alebo na individuálnej úrovni zamestnávateľ ukazuje, že dbá na profesijný rast ako aj pohodu svojich zamestnancov. Pocit uznania a podpory zvyšuje spokojnosť a motiváciu zamestnancov. Supervízia, okrem iného, poskytuje priestor na zdieľanie emócií, stresu či frustrácií, ktoré môžu vzniknúť pri náročnej práci s prijímateľmi sociálnych služieb, zamestnanec má možnosť pracovať so svojimi pocitmi v bezpečnom prostredí a získať spätnú väzbu. Znižuje sa tým riziko vyhorenia a umožňuje sa zamestnancovi reflektovať svoje profesionálne postupy, analyzovať problematické situácie a hľadať efektívne riešenia. To nesporne vedie k zlepšeniu odborných schopností a väčšej istote pri riešení komplikovaných pracovných situácií.

Predmetom dozoru ISV bude teda to, akým spôsobom poskytovateľ vybraných druhov sociálnych služieb na účel zvýšenia odbornej úrovne a kvality poskytovanej sociálnej služby vypracúva a uskutočňuje program supervízie podľa ustanovenia § 9 ods. 12 zákona o sociálnych službách a ustanovenia § 9 ods. 8 – kritéria 2.5 (**Program supervízie u poskytovateľa sociálnej služby**)⁹.

V kalendárnom roku 2025 bude dozor nad plnením si tejto povinnosti realizovaný ISV v **minimálne 30 vybraných druhoch sociálnych služieb**, na ktoré sa plnenie tejto povinnosti vzťahuje, pričom budú ISV relevantne zohľadnené kritériá ako napr. **typ poskytovateľa sociálnej služby** (verejný alebo neverejný poskytovateľ sociálnej služby), **kapacita** zariadenia sociálnej služby alebo **regionálne** hľadisko.

⁹ Poskytovateľ sociálnej služby uvedenej v § 19, § 21, § 24a až 24d, § 25 až 29, § 31, § 32, § 33, § 34 až 41, § 52 až 55 a § 57 má písomne vypracovaný program supervízie poskytovania sociálnej služby, ktorý aktívne realizuje a pravidelne hodnotí. Supervízia je pravidelne poskytovaná na úrovni externej supervízie organizácie alebo riadiacej supervízie pre manažment a pre zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby priameho kontaktu s prijímateľom sociálnej služby skupinovú alebo individuálnou formou. Poskytovateľ sociálnej služby zabezpečuje priebežne počas roka pravidelnú externú supervíziu organizácie alebo riadiacu supervíziu pre manažment a externú supervíziu alebo internú supervíziu pre zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby priameho kontaktu s prijímateľom sociálnej služby skupinovú formou alebo individuálnou formou.

B. PLÁN DOZORNEJ ČINNOSTI V OBLASTI SOCIÁLNOPRÁVNEJ OCHRANY DETÍ A SOCIÁLNEJ KURATELY

Podľa ustanovenia § 2 ods. 1 písm. a) tretieho bodu zákona o inšpekcii v sociálnych veciach sa dozor vykonáva nad dodržiavaním zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kurately a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 305/2005 Z. z.“) v rozsahu plnenia povinností subjektov **pri vykonávaní opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately** (ďalej len „opatrenia SPODaSK“). Niektoré podrobnosti aplikácie týchto povinností sú pritom upravené vo vykonávacom predpise (vyhláske MPSVR SR č. 103/2018 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 305/2005 Z. z.).

Subjektmi, na ktoré sa vzťahuje overovanie plnenia si ich zákonných povinností sú **subjekty, ktoré vykonávajú opatrenia SPODaSK** podľa zákona č. 305/2005 Z. z., okrem iných sú týmito **úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny** (ďalej len „ÚPSVR“) a **centrá pre deti a rodiny** (ďalej len „CDR“).

V SR je poskytovaná starostlivosť deťom v **119 CDR** keď, 68 CDR je v zriaďovateľskej pôsobnosti Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny, 35 je zriadených akreditovaným subjektom alebo obcou a 16 s resocializačným programom¹⁰. CDR spolu poskytujú ku koncu roka 2024 starostlivosť **viac ako 5.000 deťom a mladým dospelým**, pričom cca **4.000 deťom** vykonávajú opatrenia na základe pobytového opatrenia súdu.

46 ÚPSVR v roku 2023 vykonávalo opatrenia SPODaSK pre takmer **90.000 detí a 50.000 rodín**¹¹.

DOZORNÁ ČINNOSŤ ISV V ROKU 2025 JE ZAMERANÁ NA DODRŽIAVANIE NASLEDUJÚCICH POVINNOSTÍ:

1. POVINNOSŤ CDR PRIPRAVIŤ INDIVIDUÁLNY PLÁN ROZVOJA OSOBNOSTI DIEŤAŤA

Podľa ustanovenia § 49 ods. 6 zákona č. 305/2005 Z. z. je CDR povinné pripraviť v spolupráci s orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, a ak je to vzhľadom na vek a rozumovú vyspelosť dieťaťa možné, aj s dieťaťom, **individuálny plán rozvoja osobnosti dieťaťa**. Podľa vyhlásky č. 103/2018 Z. z. je individuálny plán rozvoja osobnosti dieťaťa súborom čiastkových plánov vykonávania odborných činností v CDR, ktorými sú najmä plán sociálnej práce, plán výchovnej práce s dieťaťom, hlavné úlohy psychologickej činnosti psychológa CDR a plán komplexnej ošetrovateľskej starostlivosti, ak si to zdravotný stav dieťaťa vyžaduje.

Keďže súčasťou individuálneho plánovania rozvoja osobnosti dieťaťa je aj **plán jeho/ jej prípravy na osamostatnenie sa** (spracovaný najmenej rok pred dovŕšením plnoletosti dieťaťa) a **plán osamostatňovania sa mladého dospelého**, ISV v rámci dozorov realizovaných v roku 2025 bude klásť dôraz aj na túto skupinu detí, vrátane detí zo zdravotným znevýhodnením, pre ktoré sa opatrenia vykonávajú v CDR.

¹⁰ Zdroj: [Adresár zariadení na výkon opatrení SPODaSK > ÚPSVaR \(gov.sk\)](#);

¹¹ Zdroj: [Ročné výkazy SODSK MPSVR SR o vykonávaní opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately 2008-2023 > ÚPSVaR \(gov.sk\)](#);

V rámci preverovania povinnosti CDR individuálne plánovať rozvoj dieťaťa, ISV vníma ako dôležité a i nutne súvisiace preveriť aj povinnosť CDR podľa ustanovenia § 46 ods. 5 zákona č. 305/2005 Z. z. - **zabezpečenia povinnej školskej dochádzky dieťaťa** a aj to, ako CDR vytvára **podmienky na individuálne vzdelávanie dieťaťa** v prípade, že si to vyžaduje zdravotný stav dieťaťa.

Účelom individuálneho plánovania by malo byť poskytnúť dieťaťu takú náležitú podporu, prihliadajúc na jeho individuálne potreby, schopnosti či ciele a želania tak, aby mohlo žiť zmysluplný a čo najviac samostatný život. CDR má vytvárať pre dieťa priestor, aby mu pri všetkých rozhodnutiach bola poskytovaná potrebná podpora. Individuálne plánovanie by malo byť súčasne efektívne realizované, pravidelne prehodnocované a zrozumiteľné pre dieťa, čo je bez jeho aktívnej participácie ťažko realizovateľné.

V roku 2025 bude dozor nad plnením si tejto povinnosti realizovaný ISV v **15 CDR**, pričom budú ISV relevantne zohľadnené **regionálne** ako aj **individuálne** kritériá.

2. POVINNOSŤ ÚPSVR SLEDOVAŤ VÝKON NÁHRADNEJ OSOBNEJ STAROSTLIVOSTI A PESTÚNSKEJ STAROSTLIVOSTI

Podpora osôb, ktoré vykonávajú **náhradnú osobnú starostlivosť** a **pestúnsku starostlivosť** je podľa ustanovenia § 44a ods. 1 zákona č. 305/2005 Z. z. zabezpečovaná ÚPSVR aj tak, že ak tento zistí, že fyzická osoba, ktorej je dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti, pestún alebo poručník, ktorý sa osobne stará o dieťa, potrebuje odbornú pomoc na uľahčenie zabezpečovania náhradného rodinného prostredia pre dieťa, navrhne tejto osobe buď priamo **poskytnutie** alebo zabezpečenie poskytnutia sociálneho alebo iného **poradenstva**, alebo **vykonanie** alebo **zabezpečenie vykonania opatrení na uľahčenie riešenia** výchovných problémov, rodinných problémov alebo pri uplatňovaní zákonných nárokov dieťaťa.

Cieľ adresného výkonu opatrení SPODaSK má **zodpovedať aktuálnej potrebe a situácii dieťaťa**. V prípade poskytovania pomoci a podpory rodičovi dieťaťa je však súčasne jedným z predpokladov aj jeho **záujem a aktívna spolupráca** na odstránení dôvodov výkonu náhradnej osobnej starostlivosti a záujem na udržiavaní vzťahu s dieťaťom.

Vo vzťahu k vyššie uvedenému, je koncipovaná aj povinnosť ÚPSVR v ustanovení § 44a ods. 2 zákona č. 305/2005 Z. z. - povinnosť jednak **priebežne sledovať výkon**, ako aj povinnosť **najmenej raz za šesť mesiacov predkladať súdu správu o kvalite starostlivosti o dieťa**. Táto má obsahovať informáciu o kvalite starostlivosti o dieťa v náhradnej osobnej starostlivosti a aj informáciu o tom, či rodičia môžu prevziať maloleté dieťa do osobnej starostlivosti.

Ku koncu roka 2023 ÚPSVR evidovali viac ako **7.000 detí v náhradnej osobnej starostlivosti** (u starých rodičov, iných príbuzných alebo blízkych osôb), viac ako **900 detí v pestúnskej starostlivosti** a viac ako **700 detí v poručníctve**. Spolu za rok 2023 vykonali ÚPSVR **viac ako 11.000 návštev týchto rodín**¹².

V roku 2025 bude dozor nad plnením si tejto povinnosti realizovaný ISV voči minimálne **10 ÚPSVR** a vo vzťahu k **200 deťom**, ktorých sa táto povinnosť dotýka, pričom budú zohľadnené **regionálne** kritériá.

¹² Zdroj: Ročné výkazy SODSK MPSVR SR o vykonávaní opatrení sociálnoprávnej ochrany deti a socialnej kurately 2008-2023 > ÚPSVaR (gov.sk);

3. POVINNOSŤ ÚPSVAR USKUTOČNIŤ INFORMATÍVNY POHOVOR

Podľa ustanovenia § 20 ods. 3 zákona č. 305/2005 Z. z. orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ktorý vykonáva funkciu **kolízneho opatrovníka** na základe rozhodnutia súdu vo veciach úpravy rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu **uskutoční** po ustanovení do funkcie kolízneho opatrovníka s rodičmi **informatívny pohovor**. Účelom informatívneho pohovoru je **zvýšenie informovanosti rodičov o postavení, právomociach a činnosti kolízneho opatrovníka a o možnostiach odbornej pomoci dieťaťu a rodičom** zo strany orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a zo strany ďalších právnických a fyzických osôb.

Cieľom takto koncipovanej povinnosti je teda osobitne **na začiatku konania súdu vo veciach úpravy rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu** prispieť k objektívnej informovanosti rodičov o postavení kolízneho opatrovníka jeho možnostiach a činnosti, ako aj o možnostiach pomoci. Pohovor má byť informatívny, čo zvyrazňuje neutralitu postavenia funkcie kolízneho opatrovníka, ktorý má chrániť najlepší záujem dieťaťa a má zároveň pomáhať dieťaťu v kolíznej situácii záujmov rodičov.

Vyhľadka č. 103/2018 Z. z. upravuje podrobne rôzne konkrétne aspekty realizácie tejto povinnosti príslušným ÚPSVR - ako **lehotu**, v ktorej má ÚPSVR pohovor vykonať, tak aj obsahové **náležitosti** a aplikačné **podrobnosti** realizácie tohto informatívneho pohovoru. Náležitosťami pohovoru ÚPSVR a rodičov je, okrem iného aj poskytnutie informácie pre rodičov o najlepšom záujme dieťaťa ako prvoradom hľadisku pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú, o tom, že rodičovské práva a povinnosti zostávajú rovnaké obom rodičom aj po rozvode manželstva alebo rozchode rodičov, o možnostiach usporiadania osobnej starostlivosti rodičov o dieťa, či v neposlednom rade o **postavení kolízneho opatrovníka v konaní pred súdom**.

V roku 2023 realizovali ÚPSVR **viac ako 7.000 takýchto informatívnych pohovorov** s rodičmi¹³, pričom zo štatistických údajov vyplýva, že ÚPSVR boli v roku 2023 ustanovené do funkcie kolízneho opatrovníka v súdnych konaniach viac ako **60.000 deťom**.

V roku 2025 bude ISV dozor nad plnením si tejto povinnosti realizovaný voči **25 ÚPSVR**, keď dozorovaným obdobím bude čas 3 mesiacov predchádzajúcich dňu začatia konkrétneho dozoru.

C. PLÁN DOZORNEJ ČINNOSTI V OBLASTI POSKYTOVANIA PEŇAŽNÝCH PRÍSPEVKOV NA KOMPENZÁCIU SOCIÁLNYCH DÔSLEDKOV ŤAŽKÉHO ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA

Podľa ustanovenia § 2 ods. 1 písm. a) druhého bodu zákona o inšpekcii v sociálnych veciach sa dozor vykonáva nad dodržiavaním zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o peňažných príspevkoch“) pri poskytovaní **peňažných príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia** (ďalej len „kompenzácia ŤZP“). Uvedené ISV overuje v rozsahu plnenia povinnosti používať priznaný peňažný príspevok **na ustanovený účel, v kvalite a v rozsahu** určenom platnou právnou úpravou.

¹³ Zdroj: Ročné výkazy SODSK MPSVR SR o vykonávaní opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately 2008-2023 > ÚPSVaR (gov.sk);

DOZORNÁ ČINNOSŤ ISV V ROKU 2025 JE ZAMERANÁ NA DODRŽIAVANIE POVINNOSTÍ PRI POSKYTOVANÍ NASLEDUJÚCICH PEŇAŽNÝCH PRÍSPEVKOV NA KOMPENZÁCIU ŤZP:

1. PEŇAŽNÝ PRÍSPEVOK NA OPATROVANIE

Účelom peňažného príspevku na opatrovanie je zabezpečenie **reálnej - každodennej pomoci** pri úkonoch sebaobsluhy, starostlivosti o domácnosť a pri realizovaní sociálnych aktivít poskytovaných pre fyzické osoby s ŤZP. Táto pomoc je pritom vykonávaná **osobne opatrujúcou osobou**.

Ku koncu roka 2024 bol počet **opatrovaných osôb s ŤZP v SR viac ako 73 000** a spolu poskytovalo pomoc osobám s ŤZP viac ako **71 000 opatrujúcich osôb**. Úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny bola v roku 2024 vyplácaná priemerná mesačná suma viac ako **40 mil. eur mesačne** na peňažný príspevok na opatrovanie¹⁴.

Predmetom dozoru v oblasti poskytovania peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP bude teda dozor nad **rozsahom a kvalitou poskytovanej pomoci** osobe s ŤZP, na ktorej zabezpečenie sa poskytuje peňažný príspevok na opatrovanie a dozorovaným subjektom je fyzická osoba, ktorá poskytuje pomoc tejto osobe s ŤZP (**opatrujúca osoba**). ISV bude vyhodnocovať plnenie si povinností opatrujúcou osobou podľa ustanovenia § 39 ods. 2 zákona o peňažných príspevkoch (podmienky účelu opatrovania) a ustanovenia § 40 ods. 1 zákona o peňažných príspevkoch (podmienky opatrovania fyzickej osoby **osobne opatrujúcou osobou**).

Už v rokoch 2023 a 2024 realizovala ISV **208** dozorov s týmto predmetom, pričom iba v jednom prípade doposiaľ konštatovala nedostatky pri plnení si vyššie uvedených povinností opatrujúcimi osobami.

Neformálna starostlivosť v domácom prostredí má za cieľ zabezpečiť **fyzickú, emocionálnu a sociálnu podporu osobám**, ktoré potrebujú pomoc, pričom je poskytovaná „neprofesionálmi“, ktorými sú zväčša rodinní príslušníci, priatelia alebo susedia. Táto forma starostlivosti sa zameriava na vytvorenie komfortného a bezpečného prostredia, ktoré umožňuje osobe s ŤZP žiť čo najnezávislejšie a dôstojne vo svojom domove. Zároveň **neformálna starostlivosť** často dopĺňa formálnu (profesionálnu) starostlivosť a prispieva k udržateľnosti systému sociálnych a zdravotných služieb.

ISV preto mieni svojou činnosťou prispieť k naplneniu hlavného účelu neformálnej starostlivosti (práve v súvislosti so zotrvaním osôb s ŤZP v domácom prostredí), ktorým je zachovanie kvality života osôb s ŤZP, zmiernenie ich pocitov stresu, osamelosti a úzkosti, predchádzanie nutnosti umiestnenia do inštitucionálnych zariadení, prispôsobenie starostlivosti potrebám konkrétnej osoby, posilnenie pocitu spolupatričnosti a podpory v rámci komunity.

V roku 2025 bude dozor nad plnením si týchto povinností opatrujúcimi osobami realizovaný ISV u minimálne 150 **opatrujúcich osôb**, pričom budú ISV relevantne zohľadnené **regionálne** ako aj **individuálne** kritériá.

2. PEŇAŽNÝ PRÍSPEVOK NA OSOBNÚ ASISTENCIU

Účelom peňažného príspevku na osobnú asistenciu je **aktivizácia, podpora sociálneho začlenenia** osoby s ŤZP a **podpora jej nezávislosti** a možnosti rozhodovať sa a ovplyvňovať plnenie rodinných rolí,

¹⁴ Zdroj: Štatistické údaje Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (2024 - sociálne dávky > ÚPSVaR (gov.sk),

vykonávanie pracovných aktivít, vzdelávacích aktivít a voľnočasových aktivít. Rovnako, ako je tomu pri peňažnom príspevku na opatrovanie, je potrebné mať na zreteli dodržiavanie stanoveného účelu osobnej asistencie, zabezpečovanie rozsahu a kvality poskytovanej pomoci, zvýšenie ochrany osôb, ktoré sú odkázané na pomoc v sociálnej oblasti, ktorú im poskytujú „neformálni poskytovatelia starostlivosti“, teda **osobní asistenti**.

Ku koncu roka 2024 bol **počet osôb s ŤZP**, ktorým sa poskytovala pomoc prostredníctvom osobnej asistencie, **viac ako 13 000**. Úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny bola ku koncu roka 2024 vyplatená mesačná suma takmer **11 mil. eur** na peňažný príspevok na osobnú asistenciu¹⁵.

Predmetom dozoru v oblasti poskytovania peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP bude teda dozor nad **rozsahom a kvalitou poskytovanej pomoci** osobe s ŤZP, na ktorej zabezpečenie sa poskytuje peňažný príspevok na osobnú asistenciu a dozorovaným subjektom je **fyzická osoba, ktorá poskytuje pomoc** tejto osobe s ŤZP (**osobný asistent**).

ISV bude vyhodnocovať plnenie si povinností **osobným asistentom** podľa ustanovenia § 20 ods. 2 zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia (podmienky **účelu osobnej asistencie**), teda to, či je osobe s ŤZP i skutočne poskytovaná pomoc. ISV takto mieni svojou činnosťou prispieť k naplneniu účelu **osobnej asistencie** - **podporovať autonómiu, sebestačnosť ako aj aktívne zapájanie sa do spoločenského, pracovného a súkromného života**.

V kalendárnom roku 2025 bude dozor nad plnením si týchto povinností osobnými asistentami realizovaný ISV u minimálne **30 osobných asistentov**, pričom budú ISV relevantne zohľadnené **regionálne** ako aj **individuálne** kritériá.

¹⁵ Zdroj: Štatistické údaje Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (2024 - sociálne dávky > ÚPSVaR (gov.sk),